**ОТЗЫВ**

**Зарубежного научного консультанта на диссертацию докторанта Дүйсенбаевой Гүлзипы Жұмабайқызы на тему: «Противодействие взяточничеству: уголовно-правовой и криминологический аспекты» на соискание степени доктора философии PhD по образовательной программе «8D04250 – Публичное право»**

Тема диссертационного исследования докторанта Дүйсенбаевой Гүлзипы Жұмабайқызы на тему: «Противодействие взяточничеству: уголовно-правовой и криминологический аспекты» на соискание степени доктора философии PhD по образовательной программе «8D04250 – Публичное право» обладает **необходимой степенью актуальности.** Борьбы с коррупцией является одной из самых острых проблем большинство государств мира. Коррупция во всех её проявлениях выступает реальной угрозой общественным и государственным интересам. К одному из наиболее опасных проявлений коррупции, безусловно, относится взяточничество, борьба государство и общества с которыми обусловлена не только криминологическими, но и политическими и экономическими мотивами.

В Республике Казахстан (также и в Российской Федерации) взяточничествово всех его проявлениях криминализировано. В Республике Казахстан данное негативное криминальное явление рассматривается как вид уголовного корупционного правонарушения во всех его формах (получение взятки (ст. 366 УК РК), дача взятки (ст. 367 УК РК), посредничество по взяточничестве (ст. 368 УК РК).

Для эффективного противодействия коррупции как явлению, коррупционной преступности как самостоятельному виду преступности, взяточничеству как виду коррупционного уголовного правонарушения, следует знать его уголовно-правовые и криминологические характеристики, четко представлять понятийный аппарат, включая уяснение самих терминов коррупция и взяточничество. В юридической науке общеизвестенпоступат о том, что не имея четкого представления о том или ином явлении трудно его исследовать, а тем более противодействовать ему.

Кроме того необходимы научно обоснованные пути предупреждения и пересечения этого опасного вида преступной деятельности как уголовно-правовыми, так и иными социально-экономическими, политическими, организационно-управленческими мерами.

Важным напрвлением исследования взяточничества в уголовно-правовой характеристики взяточничества (получение взятки (ст. 366 УК РК), дача взятки (ст. 367 УК РК), посредничество по взяточничестве (ст. 368 УК РК) в единстве объекта и объективной стороны, субъекта и субъективной стороны данных коррупционных уголовных правонарушений.

Актуальность исследования проблем взяточничества по уголовному законодательству Республики Казахстан объясняется в числе других факторов международно-правовыми актами, принятыми в ООН и в СНГ.

Диссертант перед исследованием поставил **цель** сформулировать и обосновать совокупность теоретических выводов и рекомендаций по совершенствованию мер по противодействию коррупции и коррупционной преступности, уголовного и уголовно-исполнительного законодательства РК, в части назначения и исполнения уголовных наказаний в отношении лиц, совершивших коррупционные уголовные правонарушения.

Для достижения названной цели автором вполне обоснованно были поставлены следующие **задачи:**

- дать общую криминологическую характеристику коррупции и коррупционной преступности в Республике Казахстан, выделить их причины и современные тенденции;
- раскрыть содержание взяточничества как одного из видов коррупционных уголовных правонарушений, установить его долю в общей коррупционной преступности;
- рассмотреть имеющиеся проблемы в толковании коррупции, коррупционной преступности, коррупционных уголовных правонарушений в уголовном законодательстве Республики Казахстан;
- дать оценку правоприменительной практики в назначении и исполнении уголовных наказаний в отношении лиц, совершивших коррупционные уголовные правонарушения и в том числе взяточничество;
- сравнить зарубежную практику противодействия коррупции и коррупционным уголовным правонарушениям в зарубежных странах;
- предложить комплекс меры по противодействию коррупции, коррупционным уголовным правонарушениям, включая взяточничество на обще-социальном и специальном и специально-криминологическом уровне.

Указанная диссертантом цель представляется достигнутой, а задачи выполнениями.

В диссертационной работе имеется **научная новизна исследования,** которая заключается в комплексе полученных новых знаний об уголовно-правовых и криминологических мерах борьбы со взяточничеством, полученных на основе изучения и обобщения следственно-судебной практики Республики Казахстан.

Следует отметить серьезную методологическую базу исследования, которая позволила обосновать выводы и предложения диссертанта достоверными научными знаниями, нормами законодательства и подзаконных нормативных правовых актов, эмпирической базой, включая судебную практику в Республике Казахстан.

В работе также прослеживается необходимая **практическая значимость исследования и апробация научных результатов.** Основные положения и выводы исследования нашли отражение в научных статьях зарубежных и национальных научных изданий, в том числе в журналах, рекомендованных Комитетом по контролю в сфере науки и высшего образования Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан, в материалах международных научно-практических конференций, а также в журналах, входящих в международную базу компании Scopus.

Следует отметить целеустремленность и трудолюбие диссертанта, ее подготовленность к самостоятельному проведению научных исследований в области юриспруденции.

На основании выше изложенного, считаю, что диссертационное исследование **Дүйсенбаевой Гүлзипы Жұмабайқызы** на тему: «Противодействие взяточничеству: уголовно-правовой и криминологический аспекты» на соискание степени доктора философии PhD по образовательной программе «8D04250 – Публичное право» соответствует предъявляемым требованием и рекомендуется к публичной защите.

**Зарубежный научный консультант:**

Профессор кафедры уголовного права и
криминологии юридического факультета
Московского государственного университета
им. М. В. Ломоносова
(г. Москва, Российская Федерация),
Заслуженный деятель науки Российской
Федерации, доктор юридических наук
профессор В.И. Селиверстов

«12» 06 2024 год.

ПОДПИСЬ Селиверстова В. И.
УДОСТОВЕРЯЮ
12 06 2024 г.

**«8D04250 – Жария құқық» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған Дүйсенбаева Гүлзипа Жұмабайқызының «Парақорлыққа қарсы іс-қимыл: қылмыстық-құқықтық және криминологиялық аспектілері» тақырыбындағы диссертациясына шетелдік ғылыми кеңесшінің ПІКІРІ**

«8D04250 – Жария құқық» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы PhD дәрежесін алу үшін ұсынылған Дүйсенбаева Гүлзипа Жұмабайқызының «Парақорлыққа қарсы іс-қимыл: қылмыстық-құқықтық және криминологиялық аспектілері» тақырыбындағы диссертациялық зерттеуінің тақырыбы **өзектіліктің қажетті дәрежесіне ие.** Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес әлемдегі көптеген мемлекеттердің өзекті мәселелерінің бірі болып табылады. Сыбайлас жемқорлық оның барлық көріністерінде қоғамдық және мемлекеттік мүдделерге нақты қауіп төндіреді. Сыбайлас жемқорлықтың ең қауіпті көріністерінің бірі, әрине, парақорлық, мемлекет пен қоғамның күресі тек криминологиялық ғана емес, сонымен қатар саяси және экономикалық себептермен де байланысты болуда.

Қазақстан Республикасында (сондай-ақ Ресей Федерациясында) барлық көріністердегі парақорлық қылмыстанған болып табылады. Қазақстан Республикасында осы келеңсіз қылмыстық құбылыс оның барлық нысандарында (пара алу (ҚР ҚК 366-б.), пара беру (ҚР ҚК 367-б.), парақорлықтағы делдалдық (ҚР ҚК 368-б.) қылмыстық сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтың түрі ретінде қарастырылады.

Сыбайлас жемқорлық құбылысына, сыбайлас жемқорлық қылмысына қылмыстың дербес түрі ретінде, парақорлыққа сыбайлас жемқорлық қылмыстық құқық бұзушылықтың түрі ретінде тиімді қарсы іс-қимыл жасау үшін оның қылмыстық-құқықтық және криминологиялық сипаттамаларын білу, сыбайлас жемқорлық пен парақорлықтың терминдерін анықтауды қоса алғанда, түсінікті аппаратты нақты білу керек. Заң ғылымында қандай да бір құбылыс туралы нақты түсінік болмаса, оны зерттеу, тіпті оған қарсы іс-қимыл жасау қиын екені баршаға мәлім.

Бұдан басқа, қылмыстық қызметтің осы қауіпті түрінің қылмыстық-құқықтық та, өзге де әлеуметтік-экономикалық, саяси, ұйымдастырушылық-басқарушылық шараларымен де алдын алудың және жолын кесудің ғылыми негізделген жолдары қажет.

Парақорлықтың қылмыстық-құқықтық сипаттамасындағы парақорлықты зерттеудің маңызды бағыты (пара алу (ҚР ҚК 366-б.), пара беру (ҚР ҚК 367-б.), парақорлықтағы делдалдық (ҚР ҚК 368-б.) берілген сыбайлас жемқорлық қылмыстық құқық бұзушылықтардың объект пен объективті тараптың, субъект пен субъективті тараптың бірлігінде.

Қазақстан Республикасының қылмыстық заңнамасы бойынша парақорлық мәселелерін зерттеудің өзектілігі басқа факторлардың қатарында БҰҰ мен ТМД-да қабылданған халықаралық-құқықтық актілермен түсіндіріледі.

Диссертант зерттеу алдында сыбайлас жемқорлық және сыбайлас жемқорлық қылмысқа қарсы іс-қимыл жөніндегі шараларды, ҚР қылмыстық және қылмыстық-атқару заңнамасын жетілдіру бойынша, сыбайлас жемқорлық қылмыстық құқық бұзушылық жасаған тұлғаларға қатысты қылмыстық жазаларды тағайындау және орындау бөлігінде теориялық қорытындылар мен ұсынымдардың жиынтығын тұжырымдау және негіздеу **мақсатын** қойды.

Аталған мақсатқа жету үшін автор келесі **міндеттерді** дәлелді түрде қойды:

- Қазақстан Республикасындағы сыбайлас жемқорлық пен сыбайлас жемқорлық қылмысқа жалпы криминологиялық сипаттама беру, олардың себептері мен қазіргі беталыстарын бөліп көрсету;
- парақорлықтың мазмұнын сыбайлас жемқорлық қылмыстық құқық бұзушылықтардың бір түрі ретінде ашу, оның жалпы сыбайлас жемқорлық қылмыстағы үлесін белгілеу;
- Қазақстан Республикасының қылмыстық заңнамасында сыбайлас жемқорлықты, сыбайлас жемқорлық қылмысты, сыбайлас жемқорлық қылмыстық құқық бұзушылықтарды түсіндіруде орын алатын мәселелерді қарастыру;
- сыбайлас жемқорлық қылмыстық құқық бұзушылықтар және оның ішінде парақорлық жасаған тұлғаларға қатысты қылмыстық жазаларды тағайындау мен орындауда құқық қолдану тәжірибесіне баға беру;
- шет елдердегі сыбайлас жемқорлыққа және сыбайлас жемқорлық қылмыстық құқық бұзушылықтарға қарсы іс-қимылдың шетелдік тәжірибесін салыстыру;
- жалпы-әлеуметтік және арнайы және арнайы-криминологиялық деңгейде парақорлықты қоса алғанда, сыбайлас жемқорлыққа, сыбайлас жемқорлық қылмыстық құқық бұзушылықтарға қарсы іс-қимыл жөніндегі шаралар кешенін ұсыну.

Диссертант белгіленген мақсатқа қол жеткізді, ал міндеттер орындалды.

Диссертациялық жұмыста **зерттеудің ғылыми жаңалығы** бар, ол - Қазақстан Республикасының тергеу-сот тәжірибесін зерделеу және қорыту негізінде алынған парақорлыққа қарсы күрестің қылмыстық-құқықтық және криминологиялық шаралары туралы алынған жаңа білімдер кешенінен тұрады.

Зерттеудің елеулі әдіснамалық базасын атап өткен жөн, ол диссертанттың тұжырымдары мен ұсыныстарын шынайы ғылыми біліммен, заңнама нормаларымен және заңға тәуелді нормативтік құқықтық актілермен, Қазақстан Республикасындағы сот тәжірибесін қоса алғанда, эмпирикалық базамен негіздеуге мүмкіндік берді.

Жұмыста сондай-ақ **зерттеудің тәжірибелік маңыздылығы және ғылыми нәтижелерді сынақтан өткізудің** қажетті ішкі маңыздылығы байқалады. Зерттеудің негізгі ережелері мен қорытындылары шетелдік және ұлттық ғылыми басылымдардың ғылыми мақалаларында, оның ішінде Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім саласындағы бақылау комитеті ұсынған журналдарда,

халықаралық ғылыми-практикалық конференциялар материалдарында, сондай-ақ Scopus компаниясының халықаралық базасына кіретін журналдарда көрініс тапты.

Диссертанттың мақсаткерлігі мен еңбексүйгіштігін, оның құқықтану саласындағы ғылыми зерттеулерді өз бетінше жүргізуге дайындығын атап өткен жөн.

Жоғарыда айтылғандардың негізінде «8D04250 – Жария құқық» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы дәрежесін алу үшін ұсынылған **Дүйсенбаева Гүлзипа Жұмабайқызының** «Парақорлыққа қарсы іс-қимыл: қылмыстық-құқықтық және криминологиялық аспектілері» тақырыбындағы диссертациялық зерттеуі қойылатын талаптарға сәйкес келеді деп санаймын және жария қорғауға ұсынылады.

**Шетелдік ғылыми кеңесші:**

М.В. Ломоносов атындағы Мәскеу
мемлекеттік университетінің заң
факультетінің қылмыстық құқық және
криминология кафедрасының профессоры
(Мәскеу қ., Ресей Федерациясы),
Ресей Федерациясының Еңбек сіңірген
ғылым қайраткері, заң ғылымдарының докторы,
профессор *[қолы]* В.И. Селиверстов

«12» маусым 2024 жыл

*[мөр: Ресей Федерациясы, М.В. Ломоносов атындағы Мәскеу мемлекеттік университеті, Заң факультеті, мөртабан: В.И. Селиверстовтың қолын растаймын: қолы, «12» маусым 2024 ж.]*

Қазақстан Республикасы, Алматы қаласы.
Екі мың жиырма төртінші жылдың желтоқсан айының жиырма төртінші күні.
Құжаттың мәтінінің орыс тілінен қазақ тіліне аудармасы аудармашы Узокова Шахло Мавлонбердиевна, 24.01.981 жылы туылған, ЖСН 810124000084, аудармашы жеке қолымен расталады.

Қолы

Қазақстан Республикасы, Алматы қаласы.
Екі мың жиырма төртінші жылдың желтоқсан айының жиырма төртінші күні.
Мен, Хасанова Мария Дауровна, 2010 жылдың шілде 02 күні Қазақстан Республикасы Әділет Министрлігінің тіркеу қызметі және құқықтық көмек көрсету комитеті берген № 0003041 мемлекеттік лицензиясының негізінде әрекет жасаушы Алматы қаласының нотариусы, аудармашы Узокова Шахло Мавлонбердиевна қолының түпнұсқалығын куәландырдым. Құжатқа қол қоюшының жеке басы анықталған, оның әрекетке қабілеттілігі және өкілеттілігі тексерілді.

№ **2620** тізілімде тіркелген
Өндірілді: **1957** теңге
Нотариус

ET090359045093120300OG314020A
Нотариаттық іс-әрекеттің бірегей нөмірі / Уникальный номер нотариального действия

Пронумеровано и прошнуровано
на 7 (семь) страницах
Нотариус